

МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА МИТНОЇ СПРАВИ ТА ТОВАРОЗНАВСТВА

Затверджено

Науково-методична рада ДПУ,

протокол від «21» 03 2024 р. № 4

Голова НМР Іван ШЕМЕЛИНЕЦЬ

Робоча програма навчальної дисципліни
«ТЕХНІЧНЕ РЕГУЛЮВАННЯ»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
денної та заочної форми навчання

галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля»
ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»
ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»

спеціальності 073 «Менеджмент»
ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

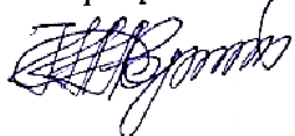
Статус дисципліни: обов'язкова

Ірпінь – 2024

Робоча програма навчальної дисципліни «Технічне регулювання» складена на основі освітньо-професійних програм «Товарознавство та експертиза в митній справі», «Економіка та організація підприємницької діяльності» спеціальності 076 «Підприємництво та торгівля», затверджених Вченою радою Університету 21.06.2023 р., протокол №13 та «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» спеціальності 073 «Менеджмент» для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня денної та заочної форми навчання, затверджених Вченою радою Університету 26.04.2021 р., протокол №5.

Укладач: І. Сагайдак, к.т.н., доцент, доцент кафедри митної справи та товарознавства ДПУ

Гаранти освітніх програм:

Н. Авраменко, к.т.н., доцент, доцент кафедри митної справи та товарознавства

Г. Калач, к.е.н., доцент, доцент кафедри економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування

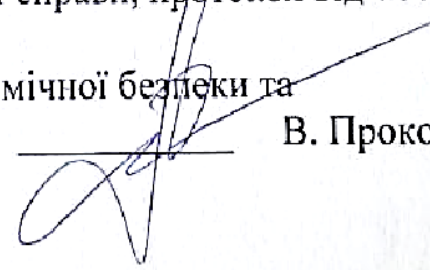

Н. Держак, к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та публічного управління

Робочу програму навчальної дисципліни розглянуто та схвалено кафедрою митної справи та товарознавства, протокол від «24» січня 2024 року № 7.

Завідувач кафедри митної справи та товарознавства А. Зубрицький, к.е.н.

Розглянуто і схвалено вченою радою Навчально-наукового інституту економічної безпеки та митної справи, протокол від «06» березня 2024 р. № 2.

Голова вченої ради ННІ економічної безпеки та митної справи В. Прокопенко, д.е.н., професор

Завідувач навчально-методичного відділу _____ І. Качур, к.б.н., доцент

Ресстраційний № _____

ЗМІСТ

1.ПЕРЕДМОВА	4
2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	5
2.1. КОМПЕТЕНТНОСТІ І РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ	6
2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ	8
2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	9
2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН	10
3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ	13
4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ	23
5. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ	25
6. ФОРМИ ТА ПИТАННЯ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ	25
7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА	29
8. ЛИСТ МОНІТОРИНГУ	30

1. ПЕРЕДМОВА

Ефективна система технічного регулювання є одним із важелів підтримки позицій національного виробника та входження до міжнародних форм стимулювання підприємництва, запровадження безпечних умов праці, захисту прав споживачів та довілля в умовах відкритого ринку. Реформа системи технічного регулювання в Україні має стратегічне значення в розбудові простору вільної торгівлі, спільного з ЄС та іншими країнами світу. Для підвищення конкурентоспроможності, виходу на європейський та світовий ринки українські виробники мають виробляти продукцію, що відповідає вимогам європейських регламентів, задовольняє європейських і національних споживачів, передбачає безпечні умови праці.

Метою викладання навчальної дисципліни є засвоєння основних принципів системи технічного регулювання в Україні і країнах ЄС, формування у здобувачів вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок, які забезпечують їх кваліфіковану участь у реалізації вимог нормативних документів системи стандартизації, оцінки відповідності та єдності вимірювань, як основних методів забезпечення якості та безпечності продукції, робіт і послуг.

Завдання навчальної дисципліни передбачає ознайомлення студентів: з основними напрямками реформування у сфері технічного регулювання в Україні; складовими системи технічного регулювання: стандартизації, метрології та оцінки відповідності продукції/послуг; принципами державного ринкового нагляду; основними міжнародними стандартами щодо якості та безпечності продукції.

Методи навчання. Під час вивчення дисципліни «Технічне регулювання» використовуються наступні методи навчання: методи організації та здійснення навчальної діяльності: словесні (розповідь, бесіда, лекція), наочні (показ, демонстрація), практичні, репродуктивні і проблемні, методи самостійної роботи і роботи під керівництвом викладача; методи стимулювання і мотивації навчання: методи формування інтересу (аналіз проблемних ситуацій), методи формування відповідальності в навчанні (роз'яснення суспільної і особової значущості навчання, пред'явлення педагогічних вимог); методи контролю і самоконтролю (усний і письмовий контроль, фронтальний і диференційований, поточний і підсумковий).

Форми організації занять: лекційні, семінарські заняття, індивідуально-консультаційна та самостійна робота здобувача.

Організація поточного та підсумкового контролю знань: здійснюється шляхом поточного, проміжного і підсумкового, які організуються таким чином, щоб стимулювати ефективну самостійну роботу здобувачів вищої освіти і забезпечити об'єктивне оцінювання рівня їх знань. Перевірка та оцінювання знань з дисципліни під час поточного контролю здійснюється шляхом оцінювання знань студентів на семінарських заняттях. Перевірка та оцінювання знань під час проміжного контролю проводиться шляхом виконання здобувачами освіти письмових робіт, що складаються з тематичних тестів, теоретичних питань та практичних завдань. По завершенню вивчення навчальної дисципліни проводиться *екзамен*.

2. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі», ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»

Академічні групи – ТЕБ-23-1, ТЕБз-23-1, ПТБ-23-1, ПТБз-23-1

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів ЄКТС – 4		
Модулів – 1	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	2-й	2-й
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	4-й	4-й
	Лекції, год.	
	32	4
	Семінарські, год.	
	28	4
	Лабораторні	
	–	–
	Самостійна робота	
	58	110
	<i>Індивідуально-консультаційна робота: 2 год</i>	
	<i>Курсова робота (проект)</i>	
<i>Форма семестрового контролю: екзамен</i>		

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

Академічні групи – МБГ-23-1

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни	
	денна форма навчання	
Кількість кредитів – 4		
Модулів – 1	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2	2-й	
Загальна кількість годин – 120	Семестр	
	3-й	
	Лекції	
	32 год.	
	Семінарські, год.	
	28	
	Лабораторні	
	–	
	Самостійна робота	
	58	
	<i>Індивідуально-консультаційна робота: 2 год</i>	
	<i>Курсова робота (проект)</i>	
<i>Форма семестрового контролю: екзамен</i>		

2.1. ПЕРЕЛІК КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ, ФОРМУВАННЯХ ЯКИХ ЗАБЕЗПЕЧУЄ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»

Компетентності	Результати навчання
<p><i>Інтегральна компетентність (ІК):</i> здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької та торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких та торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов, а саме у сфері товарознавчої та інших експертиз для запобігання порушенню митних правил, контрабанди при оформленні імпорту та експорту продукції різного походження тощо.</p>	<p>ПРН 2. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур і застосовувати його на практиці.</p> <p>ПРН 6. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності.</p> <p>ПРН 10. Демонструвати здатність діяти соціально відповідально на основі етичних, культурних цінностей і досягнень суспільства.</p> <p>ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур.</p> <p>ПРН 21. Вільно оперувати професійною термінологією товарознавства і технологій виробництва товарів; ідентифікувати, описувати, кодувати і характеризувати товари з позицій сучасного товарознавства; самостійно вдосконалювати набуті знання і навички з товарознавства та експертизи в митній справі.</p> <p>ПРН 23. Здійснювати ринковий контроль та нагляд через експертизу товарів: документальну, якості, кількості, комплектності, пакування та маркування відповідно до вимог стандартів, контрактів або технічних регламентів, використовуючи сучасні методи кваліметрії з метою прогнозування динаміки якості товарів на основі аналізу закономірностей змін їх споживних властивостей;</p>
<p><i>Загальні компетентності:</i> ЗК 2. Здатність застосовувати отримані знання в практичних ситуаціях. ЗК 6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p>	
<p><i>Спеціальності компетентності:</i> СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності. СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур.</p>	

ОПІ «Економіка та організація підприємницької діяльності»

Компетентності	Результати навчання
<p><i>Інтегральна компетентність:</i> Здатність розв'язувати складні спеціалізовані завдання та проблеми у сферах підприємницької та торговельної діяльності або в процесі навчання, що передбачає застосування теорій та методів організації і функціонування підприємницьких та торговельних структур і характеризується комплексністю та невизначеністю умов.</p>	<p>ПРН 1. Використовувати базові знання з підприємництва, торгівлі і біржової діяльності й уміння критичного мислення, аналізу та синтезу в професійних цілях. ПРН 2. Застосовувати набуті знання для виявлення, постановки та вирішення завдань за різних практичних ситуацій в підприємницькій та торговельній діяльності. ПРН 3. Мати навички письмової та усної професійної комунікації державною й іноземною мовами. ПРН 4. Використовувати сучасні комп'ютерні і телекомунікаційні технології обміну та розповсюдження професійно спрямованої інформації у сфері підприємництва та торгівлі діяльності.</p>
<p><i>Загальні компетентності</i> ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p>	<p>ПРН 5. Організувати пошук, самостійний відбір, якісну обробку інформації з різних джерел для формування банків даних у сфері підприємництва та торгівлі. ПРН 6. Вміти працювати в команді, мати навички міжособистісної взаємодії, які дозволяють досягати професійних цілей. ПРН 8. Застосовувати одержані знання й уміння для ініціювання та реалізації заходів у сфері збереження навколишнього природного середовища і здійснення безпечної діяльності підприємницьких та торговельних структур.</p>
<p><i>Спеціальні компетентності:</i> СК 1. Критичне осмислення теоретичних засад підприємницької та торговельної діяльності. СК 2. Здатність обирати та використовувати відповідні методи, інструментарій для обґрунтування рішень щодо створення, функціонування підприємницьких та торговельних структур. СК 3. Здатність здійснювати діяльність у взаємодії суб'єктів ринкових відносин. СК 4. Здатність застосовувати інноваційні підходи в діяльності підприємницьких та торговельних структур. СК 5. Здатність визначати та оцінювати характеристики товарів і послуг в підприємницькій, торговельній, біржовій діяльності. СК 6. Здатність здійснювати діяльність з дотриманням вимог нормативно-правових документів у сфері підприємницької та торговельної діяльності. СК 7. Здатність визначати і виконувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур. СК 8. Здатність застосовувати основи обліку та оподаткування в підприємницькій та торговельній діяльності. СК 9. Здатність до організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких та торговельних структур. СК 10. Здатність до бізнес-планування, оцінювання ринків і результатів діяльності у сфері підприємництва, торгівлі та біржової практики з урахуванням ризиків та торговельній діяльності.</p>	<p>ПРН 11. Демонструвати базові й структуровані знання у сфері підприємництва, торгівлі та біржової діяльності для подальшого використання на практиці. ПРН 12. Володіти методами та інструментарієм для обґрунтування управлінських рішень щодо створення й функціонування підприємницьких та торговельних структур. ПРН 13. Використовувати знання форм взаємодії суб'єктів ринкових відносин для забезпечення діяльності підприємницьких та торговельних структур. ПРН 14. Вміти застосовувати інноваційні підходи в підприємницькій та торговельній діяльності. ПРН 15. Оцінювати характеристики товарів і послуг у підприємницькій, торговельній та біржовій діяльності за допомогою сучасних методів. ПРН 16. Знати нормативно-правове забезпечення діяльності підприємницьких, торговельних та біржових структур і застосовувати його на практиці. ПРН 17. Вміти вирішувати професійні завдання з організації діяльності підприємницьких та торговельних структур і розв'язувати проблеми у кризових ситуаціях з урахуванням зовнішніх та внутрішніх впливів. ПРН 18. Знати основи обліку та оподаткування в підприємницькій та торговельній діяльності. ПРН 19. Застосовувати знання й уміння для забезпечення ефективної організації зовнішньоекономічної діяльності підприємницьких та торговельних структур з урахуванням ринкової кон'юнктури і діючих правових норм.</p>

ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»

Компетентності	Результати навчання
<p style="text-align: center;"><i>Загальні компетентності:</i></p> <p>ЗК 4. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.</p> <p>ЗК 5. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.</p>	<p>ПРН 5. Описувати зміст функціональних сфер діяльності організації.</p> <p>ПРН 6. Виявляти навички пошуку, збирання та аналізу інформації, розрахунку показників для обґрунтування управлінських рішень.</p> <p>ПРН 12. Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.</p>
<p style="text-align: center;"><i>Фахові компетентності:</i></p> <p>ФК 1. Здатність аналізувати та оцінювати теоретичні та практичні проблеми у сфері бізнесу, що стосуються менеджменту об'єктів, використання комунікацій та PR-технологій на регіональному та місцевому рівнях, результатів міжнародних емпіричних досліджень та передової практики.</p>	

2.2. ПРЕРЕКВІЗИТИ ТА ПОСТРЕКВІЗИТИ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІНИ

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Технічне регулювання» за ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі» є навчальні дисципліни «Економіка підприємства», «Основи бізнесу», «Менеджмент», «Підприємницька діяльність», «Системи промислових технологій в галузях економіки». Супутніми дисциплінами є: «Теоретичні основи товарознавства», «Товарна номенклатура ЗЕД». Дисципліни, які будуть базуватися на курсі «Технічне регулювання»: «Економіка та організація торгівлі», «Митна справа», «Товарознавство непродовольчих товарів», «Технічні засоби митного контролю», «Маркетинг».

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Технічне регулювання» за ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності» є навчальні дисципліни «Економіка підприємства», «Основи бізнесу», «Менеджмент», «Підприємницька діяльність», «Системи промислових технологій в галузях економіки». Супутніми дисциплінами є: «Теоретичні основи товарознавства», «Товарна номенклатура ЗЕД». Дисципліни, які будуть базуватися на курсі «Технічне регулювання»: «Економіка та організація торгівлі», «Митна справа», «Товарознавство непродовольчих товарів», «Маркетинг».

Передумовами для вивчення навчальної дисципліни «Технічне регулювання» за ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» є навчальна дисципліна «Економіка підприємства». Супутньою дисципліною є «Основи готельно-ресторанного бізнесу». Дисципліни, які будуть базуватися на курсі: «Менеджмент», «Митна справа», «Організація готельно-ресторанного бізнесу», «Управління якістю».

2.3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Технічне регулювання»

Академічні групи – ТЕБ, ПТБ, МБГ

Назви змістових модулів та тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
Л		С	ІКР	СР	Л		С	ІКР	СР	
Модуль І = 4 зал. кредити (120 год.)										
ЗМ 1. «Система технічного регулювання в Україні і світі» (Теми 1-7)= 2,5 зал. кредити (76 год.)										
Тема 1. Міжнародні угоди та законодавчо-нормативна база сфери міжнародного технічного регулювання	11	4	2		5	10				10
Тема 2. Особливості систем технічного регулювання різних країн світу	10	2	2		6	10				10
Тема 3. Система технічного регулювання України	11	2	2	2	5	14	2		2	10
Тема 4. Стандартизація як важлива складова системи технічного регулювання	14	4	4		6	11				11
Тема 5. Метрологія	9	2	2		5	10				10
Тема 6. Оцінка відповідності як надійний інструмент захисту від небезпечної продукції	12	4	2		6	11		2		9
Тема 7. Державний ринковий нагляд як один з ключових елементів нової системи технічного регулювання	9	2	2		5	10				10
Всього за змістовим модулем І	76	20	16	2	38	76	2	2	2	70
Проміжний модульний контроль №1										
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв)										
ЗМ 2. «Стандарти з якості та безпеки сільськогосподарської та харчової продукції» (Теми 8-10)=1,5 зал. кредити (44 год.)										
Тема 8. Інтегрована система менеджменту (стандарти серій ISO 9000 (менеджменту якості), ISO 14000 (екологічного менеджменту), OHSAS 18000 (менеджменту безпеки та охорони праці) та SA 8000 (соціальна відповідальність виробника))	15	4	4		7	15				15
Тема 9. Система управління безпечністю харчової продукції за принципами HACCP (Hazard Analysis and Critical Control Points)	15	4	4		7	15	2			13
Тема 10. Маркування продукції	14	4	4		6	14		2		12
Всього за змістовим модулем ІІ	44	12	12		20	44	2	2		40
Проміжний модульний контроль №2										
Форма контролю: контрольна робота (за рахунок семінарського заняття – 40 хв)										
Форма підсумкового контролю – екзамен										
Усього за навчальною дисципліною	120	32	28	2	58	120	4	4	2	110

2.4. РЕЙТИНГ-ПЛАН

Години		Тема	Форма заняття та діяльності (лекція, практичне, лабораторна робота, самостійна робота здобувача, конгр. захід, підсумкове тестування, індивід. робота)	Результати навчання	Вага оцінки (кількість балів)	
					Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Змістовний модуль І (Т.1 – Т.7)						
4		Тема 1. Міжнародні угоди та законодавчо-нормативна база сфери міжнародного технічного регулювання	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21		
2			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2	
5	10		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
2		Тема 2. Особливості систем технічного регулювання різних країн світу	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21		
2			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2	
6	10		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
2	2	Тема 3. Система технічного регулювання України	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21		
2			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2	
2	2		Індивідуально-консультаційна робота		5	9
5	10		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
4		Тема 4. Стандартизація як важлива складова системи технічного регулювання	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
4			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2+2	
6	11		Самостійна робота			

				<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
2		Тема 5. Метрологія	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
2	Семінарське заняття		<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2		
5	10		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
4		Тема 6. Оцінка відповідності як надійний інструмент захисту від небезпечної продукції	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
2	2		Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2	10
6	9		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
2		Тема 7. Державний ринковий нагляд як один з ключових елементів нової системи технічного регулювання	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
2			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2	
5	10		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
76	76	Усього по ЗМ I			21	19
		Проміжний модульний контроль №1			4	8
		Усього			25	27
Змістовний модуль II (Т.8 – Т.10)						
4		Тема 8. Інтегрована система менеджменту (стандарти серій ISO 9000, ISO 14000, OHSAS 18000 та SA 8000)	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
4			Семінарське заняття	<i>ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»:</i> ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2+2	
7	15		Самостійна робота	<i>ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу»</i> ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
4	2	Тема 9. Система управління безпечністю харчової	Лекція	<i>ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»:</i> ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23	2+2	

4		продукції за принципами НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points)	Семінарське заняття	ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»: ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2+2	
7	13		Самостійна робота			ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12
4		Тема 10. Маркування продукції	Лекція	ОПП «Товарознавство та експертиза в митній справі»: ПРН 2, ПРН 6, ПРН 10, ПРН 12, ПРН 21, ПРН 23		
4	2		Семінарське заняття	ОПП «Економіка та організація підприємницької діяльності»: ПРН 1, ПРН 2, ПРН 3, ПРН 4, ПРН 5, ПРН 6, ПРН 8, ПРН 11, ПРН 12, ПРН 13, ПРН 14, ПРН 15, ПРН 16, ПРН 17, ПРН 18, ПРН 19	2+2	10
6	12		Самостійна робота	ОПП «Менеджмент готельно-ресторанного бізнесу» ПРН 5, ПРН 6, ПРН 12		
44	44	Усього по ЗМ II			16	10
		Проміжний модульний контроль №2			4	8
		Усього			20	18
		Комп'ютерне тестування на платформі дист. навчання ДПУ MOODLE			5	5
		Підсумковий модульний контроль (форма підсумкового контролю – екзамен)			50	50
		Усього за курсом			100	100

3. ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ЗМІСТОВНИМИ МОДУЛЯМИ

Змістовий модуль I. Система технічного регулювання в Україні і світі

Тема 1. Міжнародні угоди та законодавчо-нормативна база сфери міжнародного технічного регулювання

План лекційного заняття

1. Характеристика міжнародних угод, директив ЄС у галузі технічного регулювання.
2. Технічні бар'єри в торгівлі. Загальні принципи вільного руху товарів в країнах. Принцип створення єдиного ринку.
3. Україна в системі міжнародної технічної допомоги. Програми міжнародної технічної допомоги в галузі технічного регулювання.

План семінарського заняття

1. Генеральна угода з питань митних тарифів і торгівлі (ГАТТ).
2. Роль, переваги та недоліки директив Нового і Глобального підходів щодо обов'язкових вимог до певних видів продукції.
3. Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС. Угода про технічні бар'єри в торгівлі СОТ (ТБТ).
4. Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів.
5. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА): інтеграція України до ринка промислових товарів ЄС.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Генеральна угода з питань митних тарифів і торгівлі (ГАТТ).
2. Угода про технічні бар'єри в торгівлі СОТ (ТБТ).
3. Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів.
4. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА).

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте суть «технічних бар'єрів в торгівлі».
2. У чому полягає Принцип створення єдиного ринку.
3. Суть «Програми міжнародної технічної допомоги в галузі технічного регулювання».
4. У чому полягають переваги та недоліки директив Нового і Глобального підходів щодо обов'язкових вимог до певних видів продукції.
5. Угода про технічні бар'єри в торгівлі СОТ (ТБТ).
6. Угода про застосування санітарних та фіто санітарних заходів.
7. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА).
8. Генеральна угода з питань митних тарифів і торгівлі (ГАТТ).

Рекомендована література:

Основна [1, 3].

Допоміжна [6, 7].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 2. Особливості систем технічного регулювання різних країн світу

План лекційного заняття

1. Система технічного регулювання в країнах ЄС.
2. Особливості технічного регулювання країн СНД, Азії, США, Канади.
3. Характеристика та основні напрями діяльності міжнародних організацій у сфері технічного регулювання.

План семінарського заняття

1. Міжнародні та регіональні організації зі стандартизації: міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Європейський комітет із стандартизації (CEN), Європейський комітет зі стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CENELEC), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC/CEI).
2. Діяльність Європейського союзу в галузі стандартизації.
3. Міжнародні та регіональні організації з метрології: Міжнародне бюро мір і ваги (BIPM), Міжнародна організація законодавчої метрології (OIML), Міжнародна конфедерація з вимірювань (IMECO), Всесвітня метеорологічна організація (WMO).
4. Міжнародні та європейські організації в галузі оцінки відповідності та акредитації: Європейський комітет ISO з оцінки відповідності (CASCO), система з сертифікації виробів електронної техніки (IECQ), Міжнародна конференція з акредитацій випробувальних лабораторій (ILAC).
5. Міжнародні та регіональні організації в галузі якості, безпеки та споживчої політики: міжнародна організація споживачів (Consumer Internation (CI)), Комітет з захисту інтересів споживачів (COPOLCO), Європейська організація з якості (EOQ), Організація ООН з питань продовольства та сільського господарства (FAO), Міжнародний альянс ХАССП (США), Міжнародна організація з тестувань товарів та послуг (ICRT) тощо.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Характеристика, завдання та напрями діяльності: Світової організації торгівлі (COT); Організації економічного співробітництва і розвитку (OECD); Організації ООН з питань продовольства та сільського господарства (FAO); Організації ООН з промислового розвитку (UNIDO); Організації ООН з торгівлі та розвитку (ЮНКАД); Програми розвитку ООН (UNDP).
2. Міжнародні та регіональні організації зі стандартизації: міжнародна організація зі стандартизації (ISO); Європейський комітет із стандартизації (CEN), Європейський комітет із стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CENELEC); Міжнародна електротехнічна комісія (IEC/CEI).
3. Міжнародні та регіональні організації з метрології: Міжнародне бюро мір і ваги (BIPM), Міжнародна організація законодавчої метрології (OIML), Міжнародна конфедерація з вимірювань (IMECO), Всесвітня метеорологічна організація (WMO).
4. Міжнародні та європейські організації в галузі оцінки відповідності та акредитації: Європейський комітет ISO з оцінки відповідності (CASCO), система з сертифікації виробів електронної техніки (IECQ), Міжнародна конференція з акредитацій випробувальних лабораторій (ILAC).
5. Міжнародні та регіональні організації в галузі якості, безпеки та споживчої політики: міжнародна організація споживачів (Consumer Internation (CI)), Комітет з захисту інтересів споживачів (COPOLCO), Європейська організація з якості (EOQ), Організація ООН з питань продовольства та сільського господарства (FAO), Міжнародний альянс ХАССП (США), Міжнародна організація з тестувань товарів та послуг (ICRT) тощо.

Питання для самоконтролю

1. Охарактеризуйте Систему технічного регулювання в країнах ЄС.
2. Які особливості технічного регулювання країн СНД, Азії, США, Канади?
3. Які Ви знаєте основні організації зі стандартизації?

4. Охарактеризуйте основні напрями діяльності міжнародних організацій у сфері технічного регулювання.

Рекомендована література:

Основна [1, 3].

Допоміжна [6, 7].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 3. Система технічного регулювання України

План лекційного заняття

1. Роль, значення, складові системи технічного регулювання України.
2. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо розвитку системи технічного регулювання на період до 2025 року».
3. Перспективи і можливості розвитку підприємництва при запровадженні технічного регулювання за європейськими підходами.
4. Стан запровадження технічного регулювання в Україні (в секторальних напрямках: аграрний сектор, харчова промисловість, туризм).

План семінарського заняття

1. Складові системи технічного регулювання України.
2. Передумови розвитку та етапи становлення технічного регулювання у світі.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо розвитку системи технічного регулювання на період до 2025 року», спрямоване на виконання зобов'язань, визначених Угодою про асоціацію між Україною і ЄС в частині технічного регулювання.
4. Аналіз стану запровадження технічного регулювання в Україні (в секторальних напрямках: аграрний сектор, харчова промисловість, туризм).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Передумови розвитку та етапи становлення технічного регулювання у світі.
2. Складові вітчизняної системи технічного регулювання.
3. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо розвитку системи технічного регулювання на період до 2025 року».

Індивідуально-консультаційна робота

Індивідуальне завдання виконується здобувачами освіти з метою поглибленого вивчення навчальної дисципліни. Для цього здобувач освіти проходить один навчальний курс (за власним вибором) з переліку онлайн курсів, що пропонуються вітчизняними освітніми платформами Prometheus, EdEra, ВУМ online. Тематика обраного курсу повинна відповідати робочій програмі навчальної дисципліни «Технічне регулювання».

Підтвердженням виконання індивідуального завдання та підставою для отримання балів є надання здобувачем освіти підсумкового сертифіката, отриманого за результатами проходження курсу.

Питання для самоконтролю

1. Що таке технічне регулювання?
2. Назвіть складові системи технічного регулювання.
3. Поясніть поняття «горизонтальне» і «вертикальне» технічне регулювання.

4. План заходів щодо розвитку системи технічного регулювання на період до 2025 року, спрямоване на виконання зобов'язань, визначених Угодою про асоціацію між Україною і ЄС в частині технічного регулювання.

5. У чому полягає перспектива розвитку підприємництва при запровадженні технічного регулювання за європейськими підходами.

Рекомендована література:

Основна [1, 3].

Допоміжна [6, 7].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 4. Стандартизація як важлива складова системи технічного регулювання

План лекційного заняття

1. Мета, завдання та функції та види стандартизації.
2. Національна система стандартизації України. Національний орган стандартизації.
3. Методи та принципи стандартизації.
4. Категорії та види стандартів. Технічні умови України.
5. Реформування національної системи стандартизації з метою приведення її у відповідність до європейської моделі.

План семінарського заняття

1. Види стандартизації.
2. Принципи стандартизації (плановості, перспективності, оптимальності, динамічності системності, обов'язковості).
3. Методи стандартизації (уніфікація (систематизація, класифікація), симпліфікація, агрегування, типізація, взаємозамінність, спеціалізація).
4. Реформування національної системи стандартизації з метою приведення її у відповідність до європейської моделі.
5. Технічні умови України.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Міжнародні організації зі стандартизації.
2. Види стандартизації.
3. Принципи стандартизації (плановості, перспективності, оптимальності, динамічності системності, обов'язковості).
4. Методи стандартизації (уніфікація (систематизація, класифікація), симпліфікація, агрегування, типізація, взаємозамінність, спеціалізація).

Питання для самоконтролю

1. Національна система стандартизації України.
2. Національний орган стандартизації.
3. Види стандартизації.
4. Принципи стандартизації (плановості, перспективності, оптимальності, динамічності системності, обов'язковості).
5. Методи стандартизації (уніфікація (систематизація, класифікація), симпліфікація, агрегування, типізація, взаємозамінність, спеціалізація).
6. Категорії та види стандартів.
7. Технічні умови України.
8. Реформування національної системи стандартизації з метою приведення її у відповідність до європейської моделі.

Рекомендована література:

Основна [1, 2].

Допоміжна [4, 5].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 5. Метрологія

План лекційного заняття

1. Історія розвитку метрології. Роль метрології в сучасному світі.
2. Основні завдання, методи та засоби метрології.
3. Поняття вимірювання і вимірювальної інформації.
4. Вимірювання фізичних величин.
5. Засоби вимірювальної техніки, їх класифікація, характеристики.
6. Поняття еталона, зразкових і робочих засобів вимірювань.

План семінарського заняття

1. Практичні рекомендації з правильного застосування елементів системи SI.
2. Види вимірювань.
3. Класифікація методів вимірювань.
4. Поняття результату і похибки вимірювання.
5. Методи усунення систематичних помилок.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Основи вимірювання та обробки інформації.
2. Засоби вимірювальної техніки.
3. Повірка засобів вимірювальної техніки.
4. Калібрування засобів вимірювальної техніки.

Питання для самоконтролю

1. Що таке вимірювання і вимірювальна інформація?
2. Як правильно застосовувати елементи системи SI?
3. Дайте характеристику і наведіть класифікацію засобів вимірювальної техніки.
4. Що таке еталон, зразкові і робочі засоби вимірювань?
5. Види вимірювань.
6. Класифікація методів вимірювань.
7. Основи вимірювання та обробки інформації.
8. Повірка засобів вимірювальної техніки.
9. Калібрування засобів вимірювальної техніки.

Рекомендована література:

Основна [1, 2].

Допоміжна [4, 5].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 6. Оцінка відповідності як надійний інструмент захисту від небезпечної продукції

План лекційного заняття

1. Нормативно-правова база підтвердження відповідності. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».
2. Здійснення добровільної оцінки відповідності та оцінки відповідності вимогам технічних регламентів.

3. Визнані незалежні організації.
4. Знак відповідності технічним регламентам. Загальні принципи маркування знаком відповідності технічним регламентам.
5. Сертифікація продукції/послуг.

План семінарського заняття

1. Нормативно-правова база підтвердження відповідності.
  2. Процедури оцінки відповідності та підтвердження відповідності продукції та послуг.
  3. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, скорочено АСАА).
  4. Визнання результатів оцінки відповідності, проведеної за межами України.
  5. Знак відповідності технічним регламентам, правила його застосування та нанесення.
- Загальні принципи маркування знаком відповідності технічним регламентам.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».
2. Декларування відповідності продукції вимогам технічних регламентів.
3. Акредитовані внутрішні органи з оцінки відповідності виробників.
4. Акредитовані випробувальні лабораторії виробників.

Питання для самоконтролю

1. Основні положення Закону України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».
2. Процедури оцінки відповідності та підтвердження відповідності продукції та послуг.
3. Що таке «сертифікація» продукції/послуг? У чому полягає різниця між сертифікацією і оцінкою відповідності?
4. Як визнаються результати оцінки відповідності, проведеної за межами України.
5. Декларування відповідності продукції вимогам технічних регламентів.
6. Акредитовані внутрішні органи з оцінки відповідності виробників.
7. Акредитовані випробувальні лабораторії виробників.

Рекомендована література:

- Основна [1, 2].
Допоміжна [4-6].
Міжнародні видання [8, 9].
Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 7. Державний ринковий нагляд як один з ключових елементів нової системи технічного регулювання

План лекційного заняття

1. Стан інституту державного ринкового нагляду в Україні.
2. Перехід від застарілої системи контролю безпечності промислової продукції до сучасної європейської системи.
3. Нормативно-правова база, що регламентує здійснення ринкового нагляду.
4. Суб'єкти господарювання і види продукції, стосовно яких першочергово має здійснюватися державний ринковий нагляд.

План семінарського заняття

1. Принципи ринкового нагляду.
2. Органи державного ринкового нагляду та їх повноваження.
3. Національний знак відповідності.
4. Види перевірок. Особливості проведення ринкового нагляду у виробників, розповсюджувачів.

5. Розв'язання проблеми усунення з ринку суб'єктів господарювання із сумнівною репутацією.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Закон України «Про державний ринковий нагляд і контроль нехарчової продукції».
2. Постанова КМУ № 1069 від 28.12.2016 р. (Про перелік видів продукції, щодо яких здійснюється державний ринковий нагляд).
3. Держпродспоживслужба України, її функції.
4. Права та обов'язки суб'єктів господарювання. Відповідальність суб'єктів господарювання за введення в обіг продукції, що не відповідає встановленим вимогам.
5. Вимоги до нехарчової продукції, що постачається до країн ЄС.

Питання для самоконтролю

1. У чому полягає адаптація українського законодавства з ринкового нагляду до європейських стандартів?
2. Що має знати про державний ринковий нагляд, правову основу і механізми його здійснення пересічний виробник сертифікованої продукції?
3. Які повноваження має Держпродспоживслужба України?
4. Охарактеризуйте принципи ринкового нагляду.
5. Види перевірок безпечності продукції.
6. Розв'язання проблеми усунення з ринку суб'єктів господарювання із сумнівною репутацією.
7. Особливості проведення ринкового нагляду у виробників, розповсюджувачів.
8. Назвіть критерії, за якими визначається належність продукції до відповідних ступенів ризику.

Рекомендована література:

Основна [1, 2].

Допоміжна [4-6].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Змістовий модуль II.

Стандарти з якості та безпеки сільськогосподарської та харчової продукції

Тема 8. Інтегрована система менеджменту (стандарти серій ISO 9000 (менеджменту якості), ISO 14000 (екологічного менеджменту), OHSAS 18000 (менеджменту безпеки та охорони праці) та SA 8000 (соціальна відповідальність виробника))

План лекційного заняття

1. Суть інтегрованої системи менеджменту.
2. Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO 10000. Нові версії міжнародних стандартів ISO 9000:2015 та ISO 9001:2015. Їх принципи та вимоги.
3. Система стандартів ISO 14000 направлена на вимогу використання «найкращої доступної технології».
4. OHSAS 18001 — міжнародний стандарт з розробки систем управління охороною здоров'я і безпекою персоналу (Occupational Health and Safety Management Systems).
5. SA 8000 – соціальна відповідальність виробника.

План семінарського заняття

1. Прийняття і впровадження стандартів ISO серії 9000 та ISO серії 10000 в Україні.

2. Управління ризиками згідно міжнародних стандартів. Ризик-орієнтований підхід до менеджмента – основна концепція нової версії стандарту ДСТУ ISO 9001:2015.
3. Прийняття і впровадження стандартів ISO серії 14000 в Україні.
4. Прийняття і впровадження стандартів OHSAS 18001.
6. Прийняття і впровадження стандартів SA 8000 (соціальна відповідальність виробника).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Принципи і вимоги міжнародних стандартів серії ISO 9000 та ISO 10000.
2. Система стандартів ISO 14000 направлена на вимогу використання «найкращої доступної технології».
3. OHSAS 18001 – міжнародний стандарт з розробки систем управління охороною здоров'я і безпекою персоналу (Occupational Health and Safety Management Systems).
4. SA 8000 (соціальна відповідальність виробника).
5. Прийняття і впровадження стандартів (серії ISO 9000, ISO 14000, OHSAS 18000, SA 8000 в Україні).

Питання для самоконтролю

1. Суть інтегрованої системи менеджменту.
2. Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO 10000. Нові версії міжнародних стандартів ISO 9000:2015 та ISO 9001:2015. Їх принципи та вимоги.
3. Управління ризиками згідно міжнародних стандартів. Ризик-орієнтований підхід до менеджмента – основна концепція нової версії стандарту ДСТУ ISO 9001:2015.
4. Система стандартів ISO 14000 направлена на вимогу використання «найкращої доступної технології».
5. OHSAS 18001 — міжнародний стандарт з розробки систем управління охороною здоров'я і безпекою персоналу (Occupational Health and Safety Management Systems).
6. SA 8000 – соціальна відповідальність виробника.
7. Прийняття і впровадження стандартів ISO серії 9000 та ISO серії 10000 в Україні.

Рекомендована література:

Основна [1, 3].

Допоміжна [6-7].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 9. Система управління безпечністю харчової продукції за принципами НАССР (Hazard Analysis and Critical Control Points)

План лекційного заняття

1. Принципи й політика харчової безпечності ЄС. Впровадження стандартів щодо безпечності сільськогосподарської та харчової продукції як отримання доступу на ринок ЄС.
2. Кодекс Аліментаріус – збірник міжнародно схвалених принципів з безпечності харчової продукції.
3. Система НАССР: загальні положення; принципи системи; етапи впровадження та застосування в Україні.
4. Інформаційні ресурси ЄС з харчової безпечності: EFSA – Європейське агентство з безпечності харчових продуктів; RASFF – система швидкого оповіщення щодо харчових продуктів і кормів.
5. Стандарти для досягнення відповідних характеристик продукції та соціальної відповідальності на переробних підприємствах.

План семінарського заняття

1. Стандарт ISO 22000:2018: загальні положення та вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів.
2. Огляд стандартів та програм IFS (стандартів управління безпечністю і якістю продукції).
3. FSSC 22000 – схема сертифікації харчової безпеки на базі стандарту ISO 22000. Контекст і передумови виникнення FSSC 22000 (схеми сертифікації харчової безпеки); Загальна структура FSSC 22000
4. Стандарти з безпечності сільськогосподарської продукції, що призначена для перероблення в харчовій промисловості (стандарт Global G.A.P.; QS (Якість та Безпека)).

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Стандарт ISO 22000:2018: загальні положення та вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів.
2. Стандарти та програми IFS (стандарти управління безпечністю і якістю продукції).
3. Стандарти з безпечності сільськогосподарської продукції, що призначена для перероблення в харчовій промисловості (стандарт Global G.A.P.; QS (Якість та Безпека)).
4. Стандарти для досягнення відповідних характеристик продукції та соціальної відповідальності на переробних підприємствах (огляд найбільш популярних стандартів у харчовому виробництві; стандарти для отримання певних властивостей продукції; стандарти для підтвердження високого рівня соціальної відповідальності підприємства.

Питання для самоконтролю

1. Принципи й політика харчової безпечності ЄС. Впровадження стандартів щодо безпечності сільськогосподарської та харчової продукції як отримання доступу на ринок ЄС.
2. Кодекс Аліментаріус – збірник міжнародно схвалених принципів з безпечності харчової продукції.
3. Система HACCP: загальні положення; принципи системи; етапи впровадження та застосування в Україні.
4. Стандарт ISO 22000:2018: загальні положення та вимоги до системи управління безпечністю харчових продуктів.
5. Стандарти та програми IFS (стандарти управління безпечністю і якістю продукції).
6. Стандарти з безпечності сільськогосподарської продукції, що призначена для перероблення в харчовій промисловості (стандарт Global G.A.P.; QS (Якість та Безпека)).

Рекомендована література:

Основна [1, 3].

Допоміжна [6-7].

Міжнародні видання [8, 9].

Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

Тема 10. Маркування продукції

План лекційного заняття

1. Вимоги до маркування харчових продуктів. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 жовтня 2010 р. № 487 «Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів».
2. Вимоги до маркування непродовольчих товарів.
3. Маркування продукції відповідно норм ЄС.
4. Еко-маркування (Регламент ЄС 66/2010 щодо еко-маркування в ЄС; Рішення Комісії 2014/350/EU, що встановлює екологічні критерії для екомаркування текстилю).

План семінарського заняття

1. Правила маркування.
2. Знаки маркування.
3. Екологічне маркування.

План самостійної роботи здобувачів вищої освіти

1. Наказ Державного комітету України з питань технічного регулювання та споживчої політики від 28 жовтня 2010 р. № 487 «Про затвердження Технічного регламенту щодо правил маркування харчових продуктів».
2. Постанова КМУ від 30 грудня 2015 р. № 1184 «Про затвердження форми, опису знака відповідності технічним регламентам, правил та умов його нанесення».
3. Екологічне маркування (Регламент ЄС 66/2010 щодо еко-маркування в ЄС; Рішення Комісії 2014/350/EU, що встановлює екологічні критерії для екомаркування текстилю).

Питання для самоконтролю

1. Вимоги до маркування харчових продуктів.
2. Вимоги до маркування непродовольчих товарів.
3. Маркування продукції відповідно норм ЄС.
4. Знаки маркування.
5. Екологічне маркування.

Рекомендована література:

- Основна [1, 3].
Допоміжна [6-7].
Міжнародні видання [8, 9].
Інформаційні інтернет-ресурси [10-16].

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РІВНЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Оцінювання окремих видів навчальної роботи з дисципліни здійснюється наступним чином.

До загальної кількості балів, які здобувач вищої освіти може отримати в межах 100-бальної системи оцінювання, входить обов'язкове комп'ютерне тестування на платформі ДПУ MOODLE (максимально 5 балів).

Максимальна кількість балів, яку може отримати здобувач вищої освіти на семінарському занятті, становить 2 бали (для заочної форми навчання – 10 балів) (табл. 4.1).

Оцінювання самостійної роботи здійснюється під час семінарських занять та написанні контрольних робіт, включаючи питання, які виносяться на самостійне опрацювання.

Таблиця 4.1

**Шкала оцінювання роботи
здобувачів вищої освіти на практичних/лабораторних заняттях**

Критерії оцінювання	Кількість балів	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Демонструє практичні навички виконання поставлених завдань; в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішує тестові завдання.	2	10
Не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішує меншість тестових завдань.	1	7,5
Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту.	0	0

Критерії оцінювання контрольних робіт. Формою проміжного поточного контролю є контрольні роботи, які проводяться у письмовій формі та кожна з яких оцінюється від 0 до 4 балів (для заочної форми навчання – від 0 до 8 балів) – табл. 4.2.

Таблиця 4.2

Розподіл балів за різні види завдань в межах контрольної роботи

Вид завдання	Максимальна кількість балів за виконання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Теоретичне питання	1	2
Практичне завдання	2	4
Тестовий блок	1	2
Всього	4	8

Критерії оцінювання індивідуальної роботи. Програмою передбачено виконання здобувачами вищої освіти індивідуально-консультаційної роботи. Максимальна оцінка, яку здобувач вищої освіти може одержати за її виконання, складає 5 балів для денної форми навчання та 9 балів – для заочної (табл. 4.3).

Таблиця 4.3

**Шкала оцінювання індивідуальної роботи здобувачів вищої освіти
(денна та заочна форма навчання)**

К-сть балів (денна/заочна)	Критерії оцінювання
5/9	Наявність сертифікату, який підтверджує проходження навчального курсу (курс обрати з представлених на одній з відкритих онлайн платформ <i>Prometheus, EdEra, ВУМ online</i>)
0	Відсутність сертифікату

Підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти здійснюється за результатами поточного контролю (від 0 до 50 балів) та екзамену (від 0 до 50 балів). Критерієм успішного проходження здобувачем освіти підсумкового оцінювання є отримання не менше 25 балів за поточний контроль та 25 балів за підсумковий контроль у формі екзамену. Переведення даних 100-бальної шкали оцінювання в національну шкалу та шкалу за системою ЄКТС здійснюється в наступному порядку (табл. 4.4).

Таблиця 4.4

**Таблиця відповідності результатів
контролю знань за різними шкалами й критеріями оцінювання**

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка в єктс	Значення оцінки єктс	Оцінка за національною шкалою	
			Екзамен, курсова робота, практика	Залік
90-100	A	Відмінно	Відмінно	зараховано
80-89	B	Дуже добре	Добре	
70-79	C	Добре		
60-69	D	Задовільно	Задовільно	
50-59	E	Достатньо		
35-49	Fx	Незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю	Незадовільно	не зараховано
0-34	F	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням залікового кредиту		

Результати складання екзамену оцінюються та вносяться у відомість обліку успішності здобувача вищої освіти, залікову книжку, індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (крім «незадовільно»).

5. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ

Під час вивчення навчальної дисципліни «Технічне регулювання» застосовуються наступні засоби оцінювання: екзамен; тести; комп'ютерне тестування на платформі MOODLE ДПУ; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; студентські презентації та виступи на наукових заходах; інші види індивідуальних та групових завдань.

6. ФОРМИ ТА ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДО ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Під час вивчення курсу «Технічне регулювання» передбачено проведення поточного та підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Поточний контроль відбувається під час семінарських занять та шляхом виконання проміжної контрольної роботи. Поточний контроль може проводитися у формі усного опитування або письмового експрес-контролю, виступів студентів під час обговорення питань, у формі комп'ютерного тестування тощо. При цьому на одному занятті студент може отримати бали за різні види діяльності (усна відповідь, практичні навички та вміння, письмовий або комп'ютерний контроль тощо).

Самостійна робота студентів, яка передбачена темою заняття поряд із аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті. Засвоєння питань, які виносяться лише на самостійну роботу, перевіряється під час підсумкового контролю.

Формою підсумкового контролю знань здобувачів вищої освіти є екзамен.

Перелік питань до поточного контролю знань

Перелік питань до ЗМ І

«Система технічного регулювання в Україні і світі»

1. Характеристика міжнародних угод, директив ЄС у галузі технічного регулювання.
2. Технічні бар'єри в торгівлі.
3. Україна в системі міжнародної технічної допомоги. Програми міжнародної технічної допомоги в галузі технічного регулювання.
4. Генеральна угода з питань митних тарифів і торгівлі (GATT).
5. Роль, переваги та недоліки директив Нового і Глобального підходів щодо обов'язкових вимог до певних видів продукції.
6. Основні засади політики країн щодо подолання технічних бар'єрів у торгівлі.
7. Принцип створення єдиного ринку.
8. Сприяння взаємній торгівлі шляхом усунення технічних бар'єрів у торгівлі між Україною та ЄС. Угода про технічні бар'єри в торгівлі СОТ (ТБТ).
9. Угода про застосування санітарних та фітосанітарних заходів.
10. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислових товарів (АСАА): інтеграція України до ринку промислових товарів ЄС.
11. Система технічного регулювання в країнах ЄС.
12. Міжнародні та регіональні організації зі стандартизації: міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Європейський комітет із стандартизації (CEN), Європейський комітет зі стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CENELEC), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC/CEI).
13. Міжнародні та регіональні організації з метрології: Міжнародне бюро мір і ваги (BIPM), Міжнародна організація законодавчої метрології (OIML), Міжнародна конфедерація з вимірювань (IMECO), Всесвітня метеорологічна організація (WMO).
14. Міжнародні та європейські організації в галузі оцінки відповідності та акредитації: Європейський комітет ISO з оцінки відповідності (CASCO), система з сертифікації виробів електронної техніки (IECQ), Міжнародна конференція з акредитацій випробувальних лабораторій (ILAC).

15. Міжнародні та регіональні організації в галузі якості, безпеки та споживчої політики: міжнародна організація споживачів (Consumer Internation (CI)), Комітет з захисту інтересів споживачів (COPOLCO), Європейська організація з якості (EQO), Організація ООН з питань продовольства та сільського господарства (FAO), Міжнародний альянс ХАССП (США), Міжнародна організація з тестувань товарів та послуг (ICRT) тощо.

16. Роль, значення, складові системи технічного регулювання України.

17. Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів щодо розвитку системи технічного регулювання на період до 2025 року».

18. Перспективи і можливості розвитку підприємництва при запровадженні технічного регулювання за європейськими підходами.

19. Національна система стандартизації України. Національний орган стандартизації.

20. Види стандартизації.

21. Методи стандартизації.

22. Принципи стандартизації.

23. Категорії та види стандартів.

24. Технічні умови України.

25. Реформування національної системи стандартизації з метою приведення її у відповідність до європейської моделі.

26. Основні завдання, методи та засоби метрології.

27. Законодавча, теоретична та практична метрологія.

28. Вимірювання фізичних величин.

29. Засоби вимірювальної техніки, їх класифікація, характеристики.

30. Поняття еталона, зразкових і робочих засобів вимірювань.

31. Нормативно-правова база підтвердження відповідності. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».

32. Здійснення добровільної оцінки відповідності та оцінки відповідності вимогам технічних регламентів.

33. Визнані незалежні організації з оцінки відповідності.

34. Знак відповідності технічним регламентам. Загальні принципи маркування знаком відповідності технічним регламентам. Національний знак відповідності.

35. Сертифікація продукції/послуг.

36. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, скорочено АСАА).

37. Стан інституту державного ринкового нагляду в Україні.

38. Нормативно-правовою база, що регламентує здійснення ринкового нагляду.

39. Суб'єкти господарювання і види продукції, стосовно яких першочергово має здійснюватися державний ринковий нагляд.

40. Принципи ринкового нагляду.

41. Органи державного ринкового нагляду та їх повноваження.

42. Розв'язання проблеми усунення з ринку суб'єктів господарювання із сумнівною репутацією.

43. Особливості проведення ринкового нагляду у виробників, розповсюджувачів.

Перелік питань до ЗМ II

«Стандарти з якості та безпеки сільськогосподарської та харчової продукції»

1. Суть інтегрованої системи менеджменту.

2. Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO 10000. Нові версії міжнародних стандартів ISO 9000:2015 та ISO 9001:2015. Їх принципи та вимоги.

3. Система стандартів ISO 14000 направлена на вимогу використання «найкращої доступної технології».

4. OHSAS 18001 – міжнародний стандарт з розробки систем управління охороною здоров'я і безпекою персоналу (Occupational Health and Safety Management Systems).

5. SA 8000 – соціальна відповідальність виробника.
6. Кодекс Аліментаріус – збірник міжнародно схвалених принципів з безпеки харчової продукції.
7. Система HACCP: загальні положення; принципи системи; етапи впровадження та застосування в Україні.
8. Інформаційні ресурси ЄС з харчової безпеки: EFSA – Європейське агентство з безпеки харчових продуктів; RASFF – система швидкого оповіщення щодо харчових продуктів і кормів.
9. Стандарти для досягнення відповідних характеристик продукції та соціальної відповідальності на переробних підприємствах.
10. Вимоги до маркування харчових продуктів.
11. Вимоги до маркування непродовольчих товарів.
12. Екологічне маркування.

Перелік питань до підсумкового контролю знань

1. Характеристика міжнародних угод, директив ЄС у галузі технічного регулювання.
2. Технічні бар'єри в торгівлі.
3. Генеральна угода з питань митних тарифів і торгівлі (GATT).
4. Система технічного регулювання в країнах ЄС.
5. Міжнародні та регіональні організації зі стандартизації: міжнародна організація зі стандартизації (ISO), Європейський комітет із стандартизації (CEN), Європейський комітет зі стандартизації в галузі електротехніки та електроніки (CENELEC), Міжнародна електротехнічна комісія (IEC/CEI).
6. Міжнародні та регіональні організації з метрології: Міжнародне бюро мір і ваги (BIPM), Міжнародна організація законодавчої метрології (OIML), Міжнародна конфедерація з вимірювань (IMECO), Всесвітня метеорологічна організація (WMO).
7. Міжнародні та європейські організації в галузі оцінки відповідності та акредитації: Європейський комітет ISO з оцінки відповідності (CASCO), система з сертифікації виробів електронної техніки (IECQ), Міжнародна конференція з акредитацій випробувальних лабораторій (ILAC).
8. Міжнародні та регіональні організації в галузі якості, безпеки та споживчої політики: міжнародна організація споживачів (Consumer Internation (CI)), Комітет з захисту інтересів споживачів (COPOLCO), Європейська організація з якості (EQO), Організація ООН з питань продовольства та сільського господарства (FAO), Міжнародний альянс HACCP (США), Міжнародна організація з тестувань товарів та послуг (ICRT) тощо.
9. Роль, значення, складові системи технічного регулювання України.
10. Перспективи і можливості розвитку підприємництва при запровадженні технічного регулювання за європейськими підходами.
11. Складові системи технічного регулювання України.
12. Види стандартизації.
13. Національна система стандартизації України. Національний орган стандартизації.
14. Методи стандартизації.
15. Принципи стандартизації.
16. Категорії та види стандартів.
17. Основні завдання, методи та засоби метрології.
18. Законодавча, теоретична та практична метрологія.
19. Вимірювання фізичних величин.
20. Засоби виміральної техніки, їх класифікація, характеристики.
21. Поняття еталона, зразкових і робочих засобів вимірювань.
22. Нормативно-правова база підтвердження відповідності. Закон України «Про технічні регламенти та оцінку відповідності».

23. Здійснення добровільної оцінки відповідності та оцінки відповідності вимогам технічних регламентів.
24. Знак відповідності технічним регламентам. Загальні принципи маркування знаком відповідності технічним регламентам.
25. Угода про оцінку відповідності та прийнятність промислової продукції (Agreement on Conformity Assessment and Acceptance of Industrial Products, скорочено АСАА).
26. Стан інституту державного ринкового нагляду в Україні.
27. Нормативно-правовою база, що регламентує здійснення ринкового нагляду.
28. Суб'єкти господарювання і види продукції, стосовно яких першочергово має здійснюватися державний ринковий нагляд.
29. Принципи ринкового нагляду.
30. Органи державного ринкового нагляду та їх повноваження.
31. Національний знак відповідності.
32. Розв'язання проблеми усунення з ринку суб'єктів господарювання із сумнівною репутацією.
33. Особливості проведення ринкового нагляду у виробників, розповсюджувачів.
34. Суть інтегрованої системи менеджменту.
35. Міжнародні стандарти серії ISO 9000 та ISO 10000. Нові версії міжнародних стандартів ISO 9000:2015 та ISO 9001:2015. Їх принципи та вимоги.
36. Система стандартів ISO 14000 направлена на вимогу використання «найкращої доступної технології».
37. OHSAS 18001 — міжнародний стандарт з розробки систем управління охороною здоров'я і безпекою персоналу (Occupational Health and Safety Management Systems).
38. SA 8000 – соціальна відповідальність виробника.
39. Кодекс Аліментаріус – збірник міжнародно схвалених принципів з безпечності харчової продукції.
40. Система НАССР: загальні положення; принципи системи; етапи впровадження та застосування в Україні.
41. Інформаційні ресурси ЄС з харчової безпечності: EFSA – Європейське агентство з безпечності харчових продуктів; RASFF – система швидкого оповіщення щодо харчових продуктів і кормів.
42. Стандарти для досягнення відповідних характеристик продукції та соціальної відповідальності на переробних підприємствах.
43. Вимоги до маркування харчових продуктів.
44. Вимоги до маркування непродовольчих товарів.
45. Екологічне маркування.

7. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА:

Основна:

1. Ягелюк С.В. Технічне регулювання : електронний посібник. Луцьк : Луцький НТУ, 2023. URL : <http://surl.li/rbmwq>
2. Салухіна Н. Г., Язвінська О. М. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : підручник. Київ : ЦНЛ, 2019. 426 с.
3. Гуменюк Г., Кійко В., Янчик М. Технічне регулювання в Україні, на міжнародному рівні та в Європейському Союзі. Вид-во «Олді+», 2021. 206 с.

Допоміжна:

4. Величко О.М., Кучерук В.Ю., Гордієнко Т.Б., Севастьянов В.М. Основи стандартизації та сертифікації : підручник для студентів вищ. навч. закл. / за заг. ред. О.М. Величка. Херсон : Олді-плюс, 2020. 364 с.
5. Грищенко О.Ф. Стандартизація та сертифікація товарів і послуг : конспект лекцій. Суми : СДУ, 2019. 54 с.
6. Черевко О. Методи контролю якості харчової продукції : навчальний посібник. Суми : Університетська книга, 2019. 511 с.
7. Райнер Ф., Грифцова Ю. Загальний огляд впровадження стандартів з якості та безпеки харчових продуктів : посібник в рамках Проекту «Агроторгівля України». АТУ. Київ-Берлін, 2021. 49 с.

Міжнародні видання:

8. Handbook of International Trade Agreements: Country, regional and global approaches. Book series «Routledge international reference books». Publisher: Taylor & Francis, 2020. 462 p.
9. Report from the commission to the european parliament and the council on the functioning of the European carbon market in 2022. Brussels 31.10.2023. URL: <http://surl.li/rdyrd>

Інформаційні інтернет-ресурси:

10. Офіційний веб-сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
11. Офіційний веб-сайт ДП «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості» – <http://www.ukrndnc.org.ua>
12. Офіційний веб-сайт Міжнародної організації зі стандартизації. URL: <https://www.iso.org/committee/375396.html>
13. Офіційний веб-сайт Міністерства економічного розвитку і торгівлі України – <http://www.me.gov.ua>
14. Офіційний веб-сайт Національної бібліотеки ім. В.І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
15. Офіційний веб-сайт Української асоціації якості. URL: <https://www.uaq.org.ua/index.php/uk/>
16. Реєстр Технічних регламентів. URL: <https://uvaga.gov.ua/uk/page/rtr>

**ЛИСТ ОНОВЛЕННЯ ТА ПЕРЕЗАТВЕРДЖЕННЯ
РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

РОЗГЛЯНУТО ТА СХВАЛЕНО
на засіданні кафедри
митної справи та товарознавства
від _____ 20__ р. № _____

Лист оновлення та перезатвердження РПНД

Навчальний рік	Дата засідання кафедри-розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри	Підпис гаранта